

EL LLENGUATGE

16/XII/1982

Es recorden de moltes coses

En certes construccions, el complement directe o acusatiu del verb es comporta com si fos el subjecte gramatical. Dit; si es vol, altrament, aquest complement del verb és sentit més aviat com el seu subjecte. I una de les manifestacions d'aquest fet és que, tal com dèiem ahir, en les oracions passives pronominals —les oracions impersonals construïdes amb el pronom *es*— hom sol fer que el verb concordi en nombre amb el complement directe, és a dir, se li fa revestir la forma del plural quan aquest complement és un grup nominal d'aquest nombre gramatical: *Es diuen moltes coses*. Però aquesta mena d'identificació entre el subjecte i el complement d'objecte té lloc exclusivament quan és de règim directe. Si el complement, tot i essent d'objecte, és regit per una preposició (*a*, *en* o *de*), es produeix com una ruptura que no permet aquesta identificació i, aleshores, el subjecte del verb —en les oracions passives pronominals— revesteix sempre la forma del singular encara que el complement revesteixi la del plural: *Es parla de moltes coses*.

Un bon nombre dels verbs que admeten o exigeixen un complement d'objecte introduït pe una preposició són verbs pronominals, és a dir, s'han d'usar amb el necessari reforç del pronom reflexiu *es*: *arriscar-se*, *exposar-se*, *dedicar-se*, *atenir-se*, *negar-se*, *atrevir-se*, *complau're's*, *entossudir-se*, *afanyar-se*, *riure's*, *recordar-se*, *penedir-se*, *adonar-se*, *abstenir-se*, etc. Com que aquests verbs ja són normalment pronominals, no admeten la formació de les oracions que comentem, cosa que comportaria la duplicació del pronom *es*: cal recórrer aleshores —per la formació d'oracions impersonals— el terme pronominal fort *hom* com a subjecte o bé a algun altre de més o menys equivalent: *un*, *un hom*, *algú*, *hi ha qui*, *n'hi ha que...* Diem, així: *Hom s'exposa a un fracàs*, *Un hom s'ha d'atenir a les circumstàncies*, *Hi ha qui se n'adona*. I si diem *Ara es dedica a la política*, *Es complau en la crítica destructiva* i *Es riu de tothom*, no es tracta pas d'oracions impersonals sinó d'oracions amb el subjecte (*ell* o *ella*) sobreentès. Per això, al costat de *Es parla de moltes coses*, amb el verb en singular, tenim *Es recorden de moltes coses*, amb el verb en plural, perquè la primera és una oració impersonal i en la segona, simplement, hi ha el subjecte (del plural) sobreentès.

Albert Jané